

Javaslat a Zala Megyei Értéktárba történő felvételhez

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. *A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:*

Zalakarosi Községi Ház és Könyvtár

2. *A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:*

Név: Sinkovics Norbert

Levelezési cím: Zalakaros, Zrínyi u. 2.

Telefonszám: 06 30 9833944

E-mail cím: kozosseghaz@zalakaros.hu

II. A TELEPÜLÉSI ÉRTÉK ADATAI

1. *A települési érték megnevezése:*

Gyöngyös necc- a helyi népviselet fejdísz (Strobl Györgyné népi iparművész gyöngyös neccei)

2. *A települési érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása (jelölje x-el)*

agrár és élelmiszergazdaság

egészség és életmód

épített környezet

ipari és műszaki megoldások

kulturális örökség

sport

természeti környezet

turizmus

3. *A települési érték fellelhetőségének helye:* Zalakaros

4. *A települési érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:*

Zalakaros és térsége sajátos néprajzi egység, egyéni öltözködési kultúrával rendelkezett. A helyi népviselet egyik legszebb darabja a Gyöngyös fejdísz.

Ez a fejdísz kezdetben hátrakötőből készített, részekbe szabott „necc” volt. Később nemcsak a régi selyem - esetleg kasmírkendőből szabták ki, hanem más anyagokból is, például a szoknya kötél által takart elejéből. Ennek a neccnek kezdetben volt még hátul egy kis tarkóig érő sarka, ami évről évre rövidebb lett, a felette lévő szalagcsokor pedig mind nagyobb. 1920 körül aztán általánossá vált, hogy a necc hátsó részére széles szalagból hatágú csokrot varrtak. Ezen új típusú fejrevalóknak az arcot övező „elejét” 1910 körül kezdték el keskeny, majd mind szélesebb csipkeszalaggal vagy gyárilag gyönggyel fűzött túllszalaggal, „gyöngysinyórral” díszíteni. Ezt újabb és újabb változatok követték, mint pl. a „kötött necc”, mely tartós divatnak bizonyult. A gyöngyösneccet a közízlés formálta, az 1930-as években volt a leglátványosabb. Jelenleg is ebben a formájában található meg. Általában kendő alatt viselték, de jeles alkalmakkor- lakodalom, bál- kendő nélkül is megjelentek az asszonyok, fejükön a gyöngyösneccel.

Strobl Györgyné helyi iparművésznünk 1995 óta készít gyöngyös necceket. A bársony anyagra fűzött színes gyöngyök, a többnyire fekete selyemből készült négyes masni, a szélét díszítő fehér varrt vagy horgolt csipke adják a necc egységét. A gyöngyökből különböző virágokat „hímez”. Így jelennek meg a „kocsikerék” virágú, a rózsás, a tulipános, a dália-s motívumok. A három fő virág között ágak, nefelejcsék, csillagok találhatók. Különböző formájú gyöngyöket használ: kásagyöngy, flitter, vágottgyöngy, rizsgyöngy. Nem ment egészen feledésbe, hiszen szórványosan az öregek körében még fellelhető, viselik. A Karos Táncgyűttes jóvoltából a hagyományokhoz ragaszkodó fiatalabb korosztálynak is feltűnt kincse.

5. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Az MMI Népi Iparművészeti Tanácsa 1999 decemberében Strobl Györgynét munkái alapján népi iparművésznek ismerte el. Strobl Györgyné 1997-től rendszeresen zsűriztet.

Gyöngyös neceit a Hagyományok Háza Népi Iparművészeti Osztálya több évben is zsűriszámmal látta el. A zsűri megjegyzése: A történeti hagyományoknak megfelelő, szabályos, hibátlan felületkitöltés, igényes mintaszerkesztés, tökéletes kivitelezés. A hagyományos színeknek és formának megfelelő. A 2015. októberétől 2016. márciusáig Budapesten megtartott XVI. Országos Népművészeti Kiállításon gyöngyös neceit kiállították, melyekből a Népművészeti Egyesületek Szövetsége kettőt Kínában is bemutatott.

6. A települési értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Lovász György-Gyulai Ferenc-Ördög Ferenc-Vándor László-Halász Imre-Kerecsényi Edit-Novák Ferenc: Zalakaros

www.zalanepmuveszet.hu/tagsagunk/GyongyNepvbabGyerVis/StroblGy.html

---

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja.
2. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Dátum: Zalakaros, 2016.09.19.

Aláírás